

Věra Doušová: Krajanský folklor východní Evropy

Občanské sdružení Sedm paprsků pracuje na jedné straně s krajany a krajanskými spolky, pro něž každoročně v září organizuje mezinárodní krajanský festival. Ten je prostorem, který krajanům umožňuje demonstrovat, jak se jim daří zachovat český jazyk, české tradice, písně a tance.

Druhý úhel pohledu na krajany získává naše organizace tím, že již 6 let jezdíme s pěveckým sborem Camera Chabra za krajanskými spolky v době letních prázdnin, nacvičujeme s nimi několikahlasé české národní písně a společně pak na závěr pobytu pořádáme veřejná vystoupení.

Prvotním cílem obou aktivit bylo pomoci krajanům udržet český jazyk, motivovat je k aktivní spolkové činnosti a posílit v nich zájem o českou lidovou kulturu. Při realizaci obou uvedených aktivit se velmi rychle ukázalo, že nejsme jen těmi, kdo přinášíme pomoc a podporu, ale že jsme také těmi, kdo získávají. Krajané žijící v zahraničí jsou nejen pro nás - aktivní pracovníky projektu -, ale i pro celou českou veřejnost jakýmisi učiteli a nositeli vlastenectví. Svým zápalem, zaujetím a čistou radostí, která je velmi silně cítit z každého jejich projevu, a velkou láskou k zemi svých předků, nás nutí k zamyšlení, nutí nás položit si základní otázku po vlastním vztahu k našemu češství, o tom, jak je to s naším vlastním vztahem k zemi, v níž žijeme.

Ve světle jejich projevu najednou poznáváme, že jsme se nad podobným tématem možná dosud nezamysleli, že to, co je pro nás samozřejmé, náš jazyk, naše krajina a naše tradice, pro nás nejsou zase až tak vzácné a pro mnohé z nás jako by neexistovaly. Teprve po setkání s krajany mnozí z nás začínají nad těmito otázkami přemýšlet, a možná přehodnocovat své postoje. Krajané sice na mnoha místech ve světě už často zapomněli přesný nápěv českých národních písní, protože je většinou přenášeli z generace na generaci ústním podáním, tedy bez řádného notového záznamu, a tak se často musejí tyto melodie znovu učit, ale na druhé straně uchovali a stále používají nepřeberné množství staříčkových českých písní, které přinesli jejich předkové, když přišli z Čech, a to jsou písně, které u nás jsou už dávno zapomenuty.

V rumunském Banátu pan farář vydal nedávno sbírku takových písní a věrte, že když se do sborníku podíváte, ani jedna z nich vám nebude známá. Podobné poklady jsme našli u krajanů na Ukrajině, v Srbsku, v Bosně i v Chorvatsku a budou jistě i mezi dalšími krajanskými komunitami.

Na závěr bych chtěla vyslovit dvě myšlenky. První je výzva, zda by se nenašel zapálený student etnografie, který by jako ročníkovou práci sesbíral ty nejstarší písně našich krajanů, které až odejdou poslední pamětníci, zcela zaniknou. Druhá je jen takové připomenutí, že bychom neměli zapomínat na skutečnost, že kdykoli něco druhým ze srdce dáváme, nebo jim upřímně a nezištně pomáháme, nikdy neodejdeme s prázdnou, pokaždé současně také něco významného dostáváme. Pokud se rozhodneme podporovat krajany v jejich udržování české kultury a tradic, získáme od nich něco velkého navíc, budeme si více vážit své vlasti, svého jazyka a své kultury.